

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

VOŠZ a SZŠ Hradec Králové, Komenského 234	
Krizový plán školy	
Č.j.	ZSHK-1583/2024
Vypracovala:	Mgr. Jana Bischofová, výchovná poradkyně Mgr. Eva Strnadová, školní metodička prevence Mgr. Michal Buršík, školní metodik prevence Mgr. Vojtěch Lacman, kariérový poradce
Schválila:	PaedDr. Lamichová Soňa, ředitelka školy
Účinnost ode dne:	7. 11. 2024

Obsah

1.	Krizový plán školy – Bezpečnostní plán krizových jevů ve škole	1
2.	Monitoring rizikového chování ve škole ve škole	1
3.	Interní metodický pokyn pro nález alkoholu ve škole	3
4.	Interní metodický pokyn k nálezům omamných a psychotropních látek ve škole	4
5.	Interní metodický pokyn k výskytu kouření ve škole	5
6.	Krizový plán útočník ve škole	6
7.	Kyberšikana	8
8.	Šikana.....	10
9.	Šikana učitele – její předcházení a řešení	12
10.	Prevence a postup v případě výskytu extrémistického chování	13
11.	Prevence a postup v případě výskytu krádeží a vandalismu	14
12.	Prevence a postup v případě výskytu domácího násilí a CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte)	15
13.	Prevence a postup při podezření na sebevražedné chování.....	16

1. Krizový plán školy – Bezpečnostní plán krizových jevů ve škole

Krizový plán je součástí Preventivního programu a slouží k řešení rizikových situací ve škole. Základem je Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j. MŠMT-21149/2016 a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28).

2. Monitoring rizikového chování ve škole

Krizová situace ve škole – násilí vychází z vystupňovaného rizikového chování

Zdroje možného násilí a rizikových jevů:

Kdo:

- **vnitřní prostředí** - žáci a studenti
- **vnější prostředí** - osoby, které přicházejí do školy z venku

Co:

- šikana
- kyberšikana
- sebepoškození
- konflikty eskalující do agrese, napadení
- úrazy
- alkohol
- drogy
- krádeže
- záškoláctví
- útočník ve škole

Kdy:

- v hodinách, přestávkách a volných hodinách žáků v budově školy podle rozvrhu v době vyučování

Kde

- šatny
- okolí bufetu a vestibulu školy
- chodby
- toalety
- třídy
- kabinety

Odpovědnost

- Ředitel školy a pedagogičtí pracovníci, zaměstnanci školy

Opatření

- bezpečnostní systém pro vstup do budovy školy
- pedagogický dozor na chodbách
- kontakty na vedení školy a instituce řešící krizovou situaci
- školení pro pedagogické pracovníky – rozpoznávání rizikového chování u dětí a mládeže, první pomoc
- práce týmu ŠPP se třídami a pedagogy
- monitorování klimatu ve třídách
- sledování informací na sociálních sítích
- další návrhy na opatření:
- kamerový systém
- možnost uzamknout se v učebně

Kontakty:

- Policie ČR 158
- Hasiči 150
- ZZS 155
- Sekretariát školy 495 075 111
- Zástupci ředitele 495 075 202
- Ředitel školy 495 075 201
- Správce budov 495 075 220
- Vedoucí vychovatelka DM 495 512 003
- Pedagogicko - psychologická poradna Mgr. J. Musilová 603 358 680
- Mgr. et Mgr. Kopecký Michal, Mgr. Michal Buršík, Mgr. Eva Strnadová, Mgr. Jana Bischofová
- Pracovníci kriminální policie k šetření šikany

3. Interní metodický pokyn pro nález alkoholu ve škole

- Tekutinu netestovat
- Uvědomit vedení školy
- Nalezenou tekutinu uložit u vedení školy
- Stručný záznam o události (v případě, že byl alkohol nalezen u žáka ještě datum, místo a čas nálezů a jméno žáka – podpis žáka! V případě, že podpis odmítá, zapíše pedagog tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru s žákem musí být přítomen ředitel nebo zástupce.)
- Zápis založen u metodika prevence
- Vyrozumět zákonného zástupce
- Opakovaný nález u téhož žáka – OSPOD

4. Interní metodický pokyn k nálezům omamných a psychotropních látek ve škole

- Látku netestovat
- Ihned uvědomit vedení školy
- Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vložit látku do obálky
- Napsat datum, čas a místo nálezů
- Obálku přelepit, opatřit razítkem školy, svým podpisem, uschovat do trezoru
- Vyrozumět PČR

V případě podezření, že má některý z žáků u sebe OPL, bezodkladně vyrozumí PČR

- Konzultace dalšího postupu s PČR
- Škola informuje zákonného zástupce
- Žáka izolují od ostatních – je nutné mít ho pod dohledem
- U žáka se v žádném případě neprovádějí osobní prohlídky ani prohlídky jeho věcí

5. Interní metodický pokyn k výskytu kouření ve škole

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit.

Zákazy kouření jsou umístěny na viditelných místech školy.

Zákaz kouření je zakotven ve školním řádu včetně sankcí za jeho porušení.

Postup pro učitele při porušení zákazu kouření v prostoru školy a akcích pořádaných školou:

- Zabránit další konzumaci tabáku odebráním tabákového výrobku
- Zapsat stručný záznam s vyjádřením žáka
- Záznam založí metodik prevence do své agendy
- U nezletilých žáků informuje třídní učitel zákonného zástupce
- Při nedovolené konzumaci tabákových výrobků postupuje škola podle sankcí stanovených školním řádem

Zákaz kouření je stanoven §8 zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

6. Krizový plán útočník ve škole

Prevence:

- vstupy do škol a předškolních zařízení zabezpečovat vrátným elektronickým; v případě elektronického vrátného v kombinaci s kamerou, která vstupní dveře snímá a je zřejmé, kdo do budovy vchází.
- udržovat únikové východy funkční, bez jakýchkoliv překážek a seznámit s nimi zaměstnance školy i žáky a studenty, okna v přízemí, která skýtají možnost úniku, udržovat volná
- zabezpečit dozor při příchodu žáků do školy, aby se útočník nevmísil mezi ně
- monitorovat chování žáků, kde se objevuje násilí nebo nenávisť
- vytvořit evakuační plán a přesný postup školy při vyhlášení
- v rámci nácviku evakuace jednou ročně nacvičit evakuaci únikovými východy a okny
- při této evakuaci se nebudou zavírat okna, vypínat proud, (nejde o hromadnou evakuaci – jakékoliv sdružování zvyšuje riziko útoku)
- poučení žáků o zákazu nošení zbraní do školy, informace o sankcích a apelace na svědky, kteří vědí nebo si všimli, že někdo zbraň ve škole má, aby tuto skutečnost hlásili, a to ve vlastním zájmu

Hrozba:

- Ihned vyrozumět Policii ČR na tel.158 a jasně sdělit, že ve škole je zbraň, hrozba zbraní apod. Při oznamování neváhat, formulovat přesně.
- Jestliže zbraň nemá potenciální pachatel u sebe, ale někdo její přítomnost ohlásil, oddělit pachatele od jeho skříňky nebo tašky.
- Potenciálního pachatele zadržet bez dlouhého přemýšlení a izolovat do příjezdu policie, po celou dobu nad ním zajistit přiměřený dohled (nesmí utéct).
- Informovat v co největším klidu a rychlosti všechny zaměstnance školy.
- Informovat žáky přiměřeně jejich rozumové vyspělosti.

Metodika UTEČ – SCHOVEJ SE – BOJUI (USB):

- UTEČ – evakuace – volné cesty – zásady odlišné od požárního nácviku
 - utéct mimo školu nebo se schovat a ihned vyrozumět Policii ČR na tel. 158
 - ihned varovat pedagogy i žáky
 - podle evakuačního plánu dostat žáky ze školy, otevřít všechny únikové východy a okna
 - v přízemí, nikde se nikdo neřadí a nezastavuje, cílem je dostat se jen ven

- v případě pohybu po chodbě se nesdružovat, pohybovat se jednotlivě a dostat se do přízemí a oknem ven, nezůstávat na místě – pohybovat se
- SCHOVEJ SE – invakuace, zabarikádování se
 - jestliže se nedá uniknout ze školy, je třeba se ukryt na toaletách nebo ve sklepech
 - v patrech, odkud se nedá uniknout, zablokovat dveře zevnitř, zatarasit je nábytkem, vytvořit velkou barikádu a jde-li, rovněž uzamknout
 - všichni žáci si lehnou na zem, rukama si zakryjí hlavu
 - zhasnout světlo a nemluvit, předstírat, že učebna je prázdná
 - v žádném případě se nepřibližují k oknům (přestřelka mezi policií a pachatelem)
 - pedagog s žáky stále komunikuje a snaží se zabránit panice nebo nepředloženému útěku na chodbu
- BOJUI
 - Nenacvičuje se boj jako primární nástroj, jen pro případ, když není jiná možnost bránit se útočnickovi.
 - V případě přímého kontaktu s útočником prosit o milost, dát útočnickovi vědomí převahy a moci nad námi

7. Kyberšikana

Na základě Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č. j.: MŠMT – 32550/2017 – 1

- **neprodleně poskytnout pomoc oběti**
- **postupovat v souladu s krizovým plánem řešení šikany a kyberšikany (k dispozici v sekretariátu školy a na Generalu pod soc. pat. jevy)**
- **informovat vedení školy a kontaktovat pověřené pracovníky pro řešení šikany (Mgr. Bischofová, Mgr. Strnadová, Mgr. Buršík)**
- **s krizovým plánem musí být vždy na začátku roku seznámeni žáci a jejich zákonní zástupci**
- **pokud rodiče informují školu o podezření z šikanování, je ředitel školy odpovědný za odborné vyšetření celé situace**
- **při naplnění skutkové podstaty trestného činu oznamovací povinnost Policii ČR eventuelně také OSPOD**

Konkrétní postup:

Proveďte bezprostřední ochranu oběti (je-li nutná).

Nahlaste zjištěné skutečnosti školnímu metodiku prevence **Mgr. Strnadové (zápis)**, v případě její nepřítomnosti Mgr. Lankašové, Mgr. Bischofové, Mgr. Buršíka a vedení školy

Při zjištění **závažného stupně šikany** (vyhrožování fyzickým napadením, možné spáchání trestného činu únosu, posílání erotických fotek dětí a mladistvích apod.) **přivolejte policii**.

Pokud bude zjištěn **mírný stupeň** (posmívání, ponižování, hrubé žerty, pokořování), bude následovat **bezodkladné šetření** ve složení preventivní komise: Mgr. Strnadová, Mgr. Lankašová, Mgr. Bischofové, Mgr. Buršík, třídní učitel (popřípadě vyučující, který je se situací seznámen), školní psycholog.

Ponechávejte si všechny důkazy kyberšikany

Založte si složku, kde budete mít všechny snímky obrazovky, zprávy, záznamy apod. Tak můžete demonstrovat závažnost chování a jeho dopad na školu.

Zajistěte si podporu a pomoc externího pracovníka odborníka na IKT (nevyjímaje pracovníka represivního orgánu) Zvláště když kyberšikana zahrnuje reálné ohrožení bezpečnosti studentů nebo zaměstnanců školy.

Informujte rodiče kyberagresora o tom, že chování jejich dítěte je bráno vážně a na vaší škole nebude tolerováno.

Poučte rodiče o tom, že mohou kontaktovat právníka. Některé případy kyberšikany nespadají do kompetencí školy. V těchto případech mohou mít rodiče zájem řešit situaci jinými cestami. Mohou žalovat kyberagresora u občanského soudu např. za obtěžování, úmyslné vystavování nepříjemným zážitkům, stresu atd.

V případech, kdy se kyberšikana odehrála prostřednictvím mobilního telefonu, **kontaktujte mobilního operátora**. Shromažďuje data, která mohou sloužit jako důkaz. Předtím, než je vymaže, uchovává je po nějakou dobu na svých serverech.

Kontaktujte a spolupracujte s webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo. Jejich zaměstnanci jsou zvyklí spolupracovat při řešení kyberšikany a mohou vám asistovat při odstranění závadného obsahu, shromažďování důkazů, nebo vám mohou poskytnout kontakt na někoho, kdo vám může pomoci.

Policie ČR 158

8. Šikana

Na základě Metodického doporučení ministryně školství mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních Č. j.: MŠMT – 21149/2016

- neprodleně poskytnout pomoc oběti
- postupovat v souladu s krizovým plánem řešení šikany (k dispozici v sekretariátu školy a na Generalu pod složkou sociálně patologické jevy)
- informovat vedení školy a kontaktovat pověřené pracovníky pro řešení šikany, (Bischofová, Strnadová, Buršík)
- s krizovým plánem musí být vždy na začátku roku seznámeni žáci a jejich zákonní zástupci
- pokud rodiče informují školu o podezření z šikanování, je ředitel školy odpovědný za odborné vyšetření celé situace
- při naplnění skutkové podstaty trestného činu oznamovací povinnost Policii ČR event. také OSPOD

Konkrétní postup

Při odhalení šikany (přímé učitelem nebo zprostředkované žákem) budou následovat tyto kroky:

1. Zachovat klid, poskytnout **bezprostřední ochranu oběti** (je-li nutná).
2. **Nahlásit** zjištěné skutečnosti školnímu metodiku prevence **Mgr. Strnadové (zápis)**, v případě její nepřítomnosti Mgr. Lankašové nebo Mgr. Buršíkovi a vedení školy. Při zjištění závažného stupně šikany (výbuch brutálního skupinového násilí) bude přivolána policie a zahájeno vyšetřování.
3. Pokud bude zjištěn mírný stupeň (posmívání, ponižování, hrubé žerty, pokořování), bude následovat **bezodkladné šetření** ve složení preventivní komise: Mgr. Strnadová, Mgr. Lankašová, Mgr. Bischofová, Mgr. Buršík, třídní učitel (popřípadě vyučující, který je se situací seznámen), školní psycholog.

V případě šetření situace vedení školy umožní těmto pracovníkům uvolnění z hodin přímé vyučovací povinnosti. Vedení školy bude oznámeno zahájení šetření.

4. Rozhovor preventivní komise s těmi, kdo na šikanování upozornili (musí probíhat pokud možno **taktně**, bez upozorňování v hodině, že se něco děje a proč dotyčný chybí)
5. Rozhovor preventivní komise s obětí nebo oběťmi (platí opět taktnost a diskrétnost)
6. Rozhovor s vhodnými svědky, nalézání dalších svědků
7. Konfrontační rozhovory se svědky
8. **Rozhovor s agresorem**, pokud je agresorů více – individuální rozhovory, ale v rychlém sledu (během jednoho dne a **jako poslední v pořadí**)
9. **Kolektiv třídy vyplní dotazník o šikaně**, zde se potvrdí některé souvislosti (bude zadán dle úvahy během následujících dnů)
10. Sepsání závěrů a návrhů na potrestání (spolupracuje s třídním učitelem)
11. Svolání mimořádné pedagogické rady, informace o průběhu a závěru. Pedagogická rada se vyjádří k navrhovaným trestům, bude provedeno definitivní rozhodnutí o míře potrestání.

12. Udělení kázeňských opatření dle vyhlášky a školského zákona podle míry a závažnosti porušení školního řádu ředitelem školy, za přítomnosti třídního učitele, zástupce ředitele, školního metodika prevence, výchovného poradce.
13. Třídní učitel zváží změny zasedacího pořádku ve třídě a uzpůsobí výchovnému záměru.
14. **Pozvání rodičů agresora**, rozhovor s komisí a třídním učitelem a vedením školy, osobní oznámení trestu. Musí být zdokumentováno, s čím byl zákonný zástupce seznámen.
15. Bude zahájena **spolupráce se školním psychologem a dle potřeby s psychologem z pedagogicko psychologické poradny** (sociometrie a následná intervence)
16. V průběhu roku je vhodné doplnit besedou ve třídě o trestně právní odpovědnosti (městská policie - odd. prevence...).

Při zjištění šikany při školních akcích mimo školu musí následovat domluva pedagogů a odlišení stupně agrese. Při mírném stupni je nutno šetřit ve výše uvedených krocích – zásadně agresora až nakonec!

Přílohy:

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. č. j. MŠMT-21149/2016

Doporučený metodický postup při šikaně: Kolář Michal, Portál 2001: BOLEST ŠIKANOVÁNÍ, ISBN 80-7178-513-X

9. Šikana učitele – její předcházení a řešení

- Celostní problém, který se netýká pouze konkrétního pedagoga, ale celé školy.
- Konkrétní pedagog by ji v žádném případě neměl řešit sám – odpovědnost za řešení nese vedení školy (potažmo zřizovatel školy).
- Je nutné myslet na to, že tímto problémem může trpět i velice zkušený pedagog.
- Šikana učitele je jev, který se odehrává ve škole, mimo školu, ale také v kyberprostoru.
- Dochází během ní k jasně daným rolím – **PEDAGOG x ŽÁK** (Žák se dostává do pozice vyšší moci, než učitel)

Prevence šikany zaměřené na učitele

- Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, a vytváří atmosféru důvěry.
- Pedagog ve třídě nastavuje a uplatňuje jasně daná pravidla.
- Na konflikt (náznaky nerespektování) pedagog reaguje včas.
- Pracuje s pravidly slušného chování.
- Pedagog posiluje zapojení žáků do výuky, činí výuku zajímavou a propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků.
- V žádném případě pedagog nezpůsobuje ponížení/zesměšnění žáka před třídou.
- Pedagog u žáků očekává úspěch a podporuje je (v případě neúspěchu motivuje).
- Pedagog si všímá klimatu třídy – nálady, chování, emoce, vztahy apod.

Specifika řešení šikany zaměřené na učitele

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků (rodiců) = **OBĚŤ**, která nesmí v situaci zůstat sama, ale vyhledá pomoc ostatních (kolegů, vedení školy, pracovníků školního poradenského pracoviště)
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga si pro sebe zajistí co největší bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc)
- Pokud je třeba, zajistí pedagog bezpečí pro ostatní žáky ve třídě a případnou izolaci agresora
- Je třeba, aby ostatní pedagogové porozuměli situaci, nezlehčovali ji, ale snažili se pomoci
- Pedagog (oběť) by se neměl obviňovat a klást si nastalou situaci za vinu
- Pedagog se často bojí říci si o pomoc (např. z důvodu pocitu selhání). V tuto chvíli je důležitá všímavost okolí a nabídka pomoci.
- Škola zajistí následnou práci se třídou, ve které se šikana odehrávala – intervenční program k řešení nastalé situace. (Situace se musí dořešit a škola by měla zajistit nastolení bezpečného prostředí ve třídě/škole)

10. Prevence a postup v případě výskytu extrémistického chování

Za extrémistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozuje objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu přisuzuje určité negativní vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

Extremismus lze dělit na:

- pravicový (odmítá rovnost lidí a na tomto základě potlačuje svobodu některých z nich);
- levicový (absolutizuje rovnost lidí na úkor individuální svobody);
- náboženský (nárokuje suverenitu náboženského vyznání na úkor excesivního porušení lidských práv a individuální svobody);
- etnicko-regionální (nárok na suverenitu a separaci vlastního etnika anebo regionu vede k excesům potlačování svobody jiných);
- environmentální (zájmy subjektivně pojaté přírody a jejich částí jsou nadřazeny demokratickým principům a prosazovány excesivně na úkor lidské svobody).

V případě zjištění je závazný následující postup:

- 1) Zjistit hloubku extrémistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extrémistickou scénu mimo školu.
- 2) Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
- 3) Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
- 4) Nabídnout alternativní volnočasové aktivity.
- 5) Zaměřit výuku na tyto problémy.
- 6) Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
- 7) Pozvat experty k diskusi se žáky.
- 8) Informovat rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů a nabídnout jim spolupráci.

11. Prevence a postup v případě výskytu krádeží a vandalismu

Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

Nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola žákům doporučuje nenosit cenné věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním. Pedagogové vedou žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Postup při nahlášení krádeže žákem

- 1) Z události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného.
- 2) Věc předat orgánům činným v trestním řízení ohlášením na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR, nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Preventivní postup proti vandalismu

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Postup při vzniku škody:

- 1) Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- 2) V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- 3) V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého žáka a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

12. Prevence a postup v případě výskytu domácího násilí a CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte)

Žáci jsou seznámeni s problematikou a možnými postupy v rámci celostátních i regionálních organizací, včetně ŠPP a pedagogů.

Postup:

- 1) Jednání se svědky (informátory).
- 2) Jednání se žákem (žáky) – individuální přístup.
- 3) Při podezření, že žák je vystaven takovému jednání – informujeme OSPOD, Policii ČR a popř. ošetřujícího lékaře.
- 4) **NEKONTAKTUJEME RODIČE (!!!) – ZAJISTIT OCHRANU OBĚTI.**
- 5) Kontakt na odbornou pomoc oběti.
- 6) Provést zápis.

13. Prevence a postup při podezření na sebevražedné chování

Úkolem pedagoga je rozpoznat žáka v ohrožení a přesunout jej v systému péče dále. Jeho úkolem není diagnostikovat žáka, poskytovat či nahrazovat odbornou péči. Intervence pedagoga se dají rozdělit do 3 situací dle akutnosti sebevražedného jednání:

- 1) mírné riziko – žák má myšlenky na sebevraždu,
- 2) střední až vysoké riziko – žák má sebevražedné tendence,
- 3) akutní riziko – žák se pokusil o sebevraždu na půdě školy.

Mírné riziko

Jedná se o situace, kdy jsou u žáka přítomny sebevražedné myšlenky. Pedagog se o situaci dozvídá obvykle jedním z těchto způsobů:

- žák se sám svěří,
- někdo jiný pedagogovi svěří tyto informace či podezření (např. spolužáci),
- pedagog si všimne varovných signálů.

Téma je potřeba brát vždy vážně a nebagatelizovat jej. To znamená nesoudit, netrestat a nevyvolávat pocity viny. Situaci by pedagog neměl řešit sám a měl by se snažit předejít případnému zděšení, fascinaci tématem či panice.

Co udělat:

Podpurný rozhovor – cílem je vyjádřit zájem a ukázat žákovi, že existuje pomoc. Je potřeba na něj mít dostatek času a vhodný prostor. Rozhovor vedeme ideálně pouze ve dvou v klidném, bezpečném prostředí. Pedagog má možnost dopředu rozhovor konzultovat s kolegy ze ŠPP a případně celý rozhovor přenechat na nich. Pokud žák neodpovídá a nechce mluvit, můžeme se ho zeptat, zda není ve škole někdo jiný, s kým by mluvil radši, a můžeme nabídnout, že daného člověka společně najdeme. **Neslibovat žákovi naprostou důvěrnost informací!**

Následující kroky se žákem, pokud se potvrdí myšlenky na sebevraždu:

- poděkovat žákovi za důvěru,
- podpořit žáka,
- navrhnout další kroky – žák by měl vědět, že v tom není sám, a co se bude dít dál,
- poskytnout odpovídající kontakty a přesné informace,
- následná zvýšená péče a sledování žáka.

Při komunikaci se zákonnými zástupci:

- představit sebe a svoji pozici ve škole,
- nabídnout pomocnou ruku v řešení situace,
- informovat o pozorovaném chování a fungování žáka,
- vysvětlit, že informace o stavu žáku budou v případě potřeby sdíleny s dalšími pedagogy,
- nabídnout pomoc, domluvit schůzku (za přítomnosti třídního učitele, školního psychologa/ metodika prevence, příp. i vedení školy),
- školní psycholog/ metodik prevence nabízí poradenství pro zákonné zástupce,
- udělat zápis z domluvy.

Střední až vysoké riziko = žák má naplánovaný způsob, místo a datum sebevraždy:

- jeden pedagog zůstává s žákem a nenechává ho o samotě,
- podpurný empatický rozhovor,
- vysvětlení, že budou kontaktováni jeho zákonní zástupci,
- zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která pomůže situaci řešit a která volá zákonným zástupcům a informuje je o situaci a domlouvá se na dalších krocích,
- předání zákonným zástupcům kontakty na odbornou pomoc v kraji,
- domluva se zákonnými zástupci na další schůzce, společně pak připravit krizový plán pro případ, kdyby se situace opakovala.

Akutní riziko – pokus o sebevraždu = žák si ve škole ublížil (např. pořezal se, spolykal prášky), chystá se k tomu, chystá či vyhrožuje, že si ublíží.

První dospělý, který žáka najde:

- snaží se jednání zabránit, pokud lze, nebo poskytnout první pomoc,
- zůstává s žákem a nenechává ho o samotě,
- zavolá Rychlou záchrannou službu (155),
- zavolá si na pomoc další dospělou osobu, která mu pomůže situaci řešit,
- zavolá zákonným zástupcům žáka a informuje je o situaci.

Po situaci pedagog vytvoří zápis o situaci a informuje ředitele školy, příp. ředitelem dalšího pověřeného pracovníka (ŠPP). Stejně tak má škola povinnost zaznamenat situaci do Knihy úrazů.

Plán následné intervence

prevence posttraumatické stresové poruchy, úzkostných poruch, sebevražedných a násilných sklonů

Žáci:

psychologická podpora krátkodobá a dlouhodobá

- třídní učitel
- školní psycholog
- metodik prevence
- výchovný poradce
- pedagogicko - psychologická poradna
- práce s třídním kolektivem
- práce s jednotlivcem
- **Učitelé:**
- psychologická podpora krátkodobá a dlouhodobá
- školní psycholog
- psycholog krizové intervence
- krizová intervence pro pedagogický sbor
- vyhodnocení bezpečnostního a krizového plánu – aktualizace

Zdroje:

- SLADKÝ, Libor a BREČKA, Tibor A. a kol., 2022. *Manuál bezpečné školy Bezpečná škola a školské zařízení v kontextu ČSN 73 4400*. Online. Asociace bezpečná škola z.s., Hory 106, Karlovy Vary. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/wpcontent/uploads/2023/01/manual-bezpecne-skoly.pdf> [cit. 2024-10-28].
- Michaela Veselá, 2014. Jak zvládnout extrémní násilí ve škole. Online. Společně k bezpečí, o.s.. Dostupné z: <https://spolecnekbezpeci.cz/wp-content/uploads/2024/01/Extremni-nasili-ve-skole.pdf>
- Junková, Kristýna. 2010 *Metodika k prevenci a řešení kyberšikany*, Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti Brno, Pedagogicko-psychologická poradna Brno
- MŠMT. *Metodický pokyn k prevenci rizikového chování dětí a mládeže*. Metodická doporučení a pokyny. On-line. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny?highlightWords=Metodick%C3%A9+doporu%C4%8Den%C3%AD+pro+prim%C3%A1rn%C3%AD+prevenci+rizikov%C3%A9ho+chov%C3%A1n%C3%AD+%C5%A1kol%C3%A1ch> [cit. 2024-10-31].